

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved kandidatstipendiat, cand. mag. Ole Degn, stud. mag. Lars Dybdahl, overarkivar, dr. phil. Vagn Dybdahl, generalkonsul, professor, dr. phil. Troels Fink, cand. mag. Bent Hansen, arkivar, mag. art. Chr. R. Jansen, museumsinspektør, cand. mag. Jørgen Steen Jensen, amanuensis, cand. mag. P. C. Willemoes Jørgensen, professor, dr. phil. Tage Kaarsted, arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, amanuensis, cand. mag. Niels Lund, afdelingsleder, cand. mag. Helge Paludan, bibliotekar, dr. phil. Helge Søgaard, universitetsadjunkt, arkivar, cand. mag. Paul G. Ørberg.

Rudi Thomsen (red.): Historien. Gyldendals opslagsbog. (Gyldendal, 1970). 1376 sp. + 47 s. register.

Professor Rudi Thomsen har redigeret »Historien. Gyldendals opslagsbog«, der er blandt de værker, Gyldendal har udsendt ved 200 års jubilæet. »Historien« er et opslagsværk, der dækker såvel Danmarks- som verdenshistorien. Man har ikke – som det er almindeligt i andre danske og udenlandske historiske opslagsbøger – opstillet artiklerne kronologisk eller i en lang række mindre emner, men behandlet historiens forløb i 516 til tider ret omfangsrige artikler. Eksempelvis kan det nævnes, at der på ca. 30 spalter gives en oversigt over Danmarks historie. Efter artiklerne er der ofte henvisninger til andre artikler, hvor yderligere oplysninger kan fås. Bagest i værket finder man et stort og meget omhyggeligt udarbejdet register, opstillet efter det engelske system, der muliggør indgang til en ønsket oplysning under flere forskellige stikord.

»Historien« er ikke alene et opslagsværk for den politiske historie. Kulturhistorie, militærhistorie, socialhistorie, økonomisk historie etc. er også grundigt behandlet. Man finder

artikler, der omhandler epidemier, jagt, fiskeri, kanaler, klædedragt, prostitution, propaganda og økonomiske teorier. Moderne tid er meget omhyggelig behandlet i opslagsværket. Artiklen om begrebet »udviklingslande« fylder således over 4 spalter, samme længde som behandlingen af Latinamerikas forhold efter 1930 optager.

Naturligvis kan man ikke forvente en udtømmende behandling af de forskellige emner i et opslagsværk som »Historien«. Men meget er kommet med, og artiklernes kvalitet må betegnes som udmærket, hvad der ikke kan overraske i betragtning af, at størstedelen af landets førende forskere inden for historie og dermed beslægtede fag har bidraget.

På to punkter kan der imidlertid ankes imod »Historien«. Man finder ingen biografier i den. Det kan man acceptere, idet medtagelse af biografier formentlig ville have fordoblet bogen. Man har dog ofte brug for en persons fødsels- og dødsår. »Historien« har i nogle artikler anført disse årstal i parentes efter personen, men det synes at være ret tilfældigt, om og hvor disse data gives. For eksempel er det ikke muligt at slå Robespierre eller Dantons årstal op, og der skal seks forgæves opslag til, før man

når frem til Cæsars data, hvis man går systematisk frem efter bogens register. Det ville have været en fordel, hvis man konsekvent alene havde anført alle personers fødsels- og dødsår i registret.

Også med hensyn til de efter artiklerne anførte litteraturhenvisninger kunne man ønske større konsekvens. Et betydeligt antal af artiklerne mangler helt litteraturhenvisninger, selv om der findes både danske og udenlandske bøger om emnerne. Om den litteratur, der er anført, hedder det i den indledende vejledning, at det som regel ikke er den videnskabelige litteratur, der er benyttet ved artiklernes udarbejdelse, men at der normalt er tale om lettilgængelige værker. En betydelig del af den anførte litteratur er imidlertid langt fra lettilgængelig, idet den næppe findes på almindelige biblioteker eller er let læselig. I flere tilfælde mangler man henvisninger til danske eller til dansk oversatte bøger, der må betegnes som lettilgængelige. En række bøger, der er oversat til dansk, anføres med deres udenlandske titler og udgivelsesår. Det ville have været at foretrække, at hver artikel fulgtes af henvisninger til to til tre af de mest relevante værker, uden hensyn til lettilgængelighed, samt eventuelt en henvisning til, hvor en omfattende litteraturliste var at finde.

De anførte kritiske punkter er imidlertid petitesser. »Historien« er et meget velgennemarbejdet og anvendeligt værk, der vil få et stort publikum. Efter indførelsen af den nye studieordning for historie vil de historiestuderende i høj grad få brug for værket til at dække de »huller«, der opstår med lærebogsstoffets bortfald. Desuden vil »Historien« kunne anvendes ved den nye ordningskoncentration omkring problemkomplek-

ser. For lærere i folke- og gymnasieskolen vil bogen give gode muligheder for at gå nye veje i undervisningen, og endelig vil personer, der blot er almindelig interesseret i historie og nutidens problemer, få et nyttigt opslagsværk med »Historien«.

Christian R. Jansen

Landbohistoriske studier tilegnede Fridlev Skrubbeltrang på halvfjerdsårsdagen den 5. august 1970. Landbohistoriske Skrifter 4. (Landbohistorisk Selskab, 1970). 290 s.

På sin 70-årsdag den 5. august 1970 blev landbohistorikeren dr. Fridlev Skrubbeltrang hyldet med et stateligt festskrift indeholdende bidrag fra 15 fagfæller og redigeret af Svend Gissel.

Da det vil kunne have interesse for en vid kreds, skal afhandlingerne nævnes her. Thomas Riis skriver om: Villici og coloni indtil 1340. Et forsøg på en begrebsanalyse. C. A. Christensen: Det falsterske landstings erklæring 1484 om skyldjord og rebnings. Svend Gissel: Om belejlighed og andre faktorer af betydning for jordvurdering i Danmark før 1660. Poul Rasmussen: Lenenes og domkapitlernes jordebøger i sidste halvdel af det 16. og begyndelsen af det 17. århundrede. C. Rise Hansen: Hovbønder som havnearbejdere. Et strejftog i Korsør lens udspisningsregistre 1609/10-1619/20. Viggo Hansen: Studier over 1600-tallets landbrug i en midtjysk hedeegn, eksemplificeret ved Grindsted sogn. Axel Steensberg: En opmålingsprotokol med kort over ærøske præstegårdsjorder i 1734 med et fragment af landmålerens kladdebog (med interessante illustrationer). Birte Stig Jørgensen: Bønderne og udskiftningen i Hørsholm amt. Jens Holmgaard: En jysk godsslagtning. Bagge Lihmes salg af Stårupgårds